

RAMAKRISHNA MISSION VIDYAMANDIRA

(Residential Autonomous College affiliated to University of Calcutta)

B.A./B.Sc. SIXTH SEMESTER EXAMINATION, MAY 2019

THIRD YEAR [BATCH 2016-19]

SANSKRIT (Honours)

Paper : IX

Date : 10/05/2019

Time : 11 am – 3 pm

Full Marks : 100

Group - A

1. प्रश्नद्वयं समाधेयम्। [2×10]
- क) को नाम सन्निकर्षः? तर्कसंग्रहानुसारं लौकिकसन्निकर्षाः कतिविधाः? के च ते? प्रत्येकं यथाग्रन्थं सोदाहरणमालोचनीयम्। [1.5+.5+1+7]
- ख) नित्यद्रव्याणि कानि? तेषां वैशिष्ट्यं यथाग्रन्थं समासेन निरूपणीयम्।
- ग) असिद्धहेत्वाभासप्रकाराः के? तेषां स्वरूपं सोदाहरणं स्पष्टीकर्तव्यम्। [1+9]
- घ) 'नित्यमेकमनेकानुगतं सामान्यम्' इति ग्रन्थः प्रतिपदव्यावृत्त्या व्याख्यायताम्। आकाशे सामान्यमस्ति न वेत्यपि विचार्यताम्। [8+2]
- ङ) तमसो दशमद्रव्यत्वं विद्यते न वेति यथाग्रन्थं यथायुक्तिं वैशद्येन प्रतिपादनीयम्।
2. प्रश्नद्वयं समाधेयम्। [2×10]
- क) यथारुचि विषयद्वयमवलम्ब्य संक्षिप्तटीकाद्वयं विरचनीयम्। [2×5]
- अ) आसः
आ) विपर्ययः
इ) मङ्गलाचरणम्
ई) उपमानम्
- ख) यथाभिलाषं युगलद्वयस्य पार्थक्यं लेख्यम्। [2×5]
- अ) संयोगः, समवायः
आ) जहत्स्वार्थलक्षणा, अजहत्स्वार्थलक्षणा
ग) जीवात्मा, परमात्मा
घ) समवायिकारणम्, असमवायिकारणम्
- ग) यथाग्रन्थं विषयद्वयं व्याख्यायताम्। [2×5]
- अ) व्यावर्तका विशेषाः।
आ) व्याप्तिविशिष्टपक्षधर्मताज्ञानं परामर्शः।
इ) चलनात्मकं कर्म।
ई) आसवाक्यं शब्दः।
- घ) अन्नं भट्टमनुसृत्य स्थलद्वये हेत्वाभासा निर्णयाः। [2×5]
- अ) प्रध्वंसाभावो विनाशी कार्यत्वात्।
आ) अयं श्यामः मैत्रीतनयत्वात्।
इ) वह्निर्नुष्णः द्रव्यत्वात्।
ई) वनं वह्निमत् नीलधूमात्।

Group - B

3. यथेच्छमेकः प्रश्नः समाधेयः । [1×10]
क) उपसर्जनसंज्ञाविधायकसूत्रद्वयं समुल्लिख्य तदर्थप्रयोजने ग्रन्थमनुज्ञित्वा विस्तरेण प्रतिपादनीये ।
ख) षष्ठीतत्पुरुषसमासस्य निषेधः कुत्र कुत्र भवतीति सोदाहरणं प्रदर्शयत ।
ग) द्वन्द्वसमासे पूर्वनिपातविषयकमालोचनं ससूत्रोदाहरणं विधीयताम् ।
4. यथेच्छं सूत्रद्वयं व्याख्येयम् । [2×4]
क) सह सुपा
ख) कर्तृकरणे कृता बहुलम्
ग) चार्थे द्वन्द्वः
घ) सप्तमीविशेषणे बहुव्रीहौ
5. यथेच्छं पङ्क्तिरेका व्याख्येया । [1×5]
क) योगविभागस्य इष्टसिद्ध्यर्थत्वात् कतिपयतिङन्तोत्तरपदोऽयं समासः ।
ख) कृद्ग्रहणे गतिकारकपूर्वस्यापि ग्रहणम् ।
ग) परोक्षे लिट् इति निपातनात् परस्यौकारादेशः-परोक्षम् ।
6. यथेच्छमेकमधिकृत्य टिप्पणी विरचनीया । [1×5]
क) उपसर्जनम्
ख) अव्ययीभावः
ग) व्यधिकरणबहुव्रीहिः
7. यथेच्छं प्रयोगत्रयस्य ससूत्रं साधुत्वं दर्शयत । [3×4]
क) उपनदम्
ख) अल्पान्मुक्तः
ग) यूपदारु
घ) सप्तगङ्गम्
ङ) प्रासोदकः
8. एकः प्रश्नः समाधेयः । [1×10]
क) Trace the point of difference between *Chandas* and Classical Sanskrit.
ख) What is phonetic law? Explain Grimm's Law with suitable illustrations.
ग) Give a vivid description of Indo-Iranian Group of languages.
9. विषयद्वयमवलम्ब्य टीकाद्वयं विरचनीयम् । [2×5]
क) Dissimilation ख) Anaptyxis ग) Prothesis घ) Epenthesis

_____ × _____